

ÅLANDS LOTTERIINSPEKTION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

Innehållsförteckning

Lotteriinspektionen verksamhetsberättelse 2017

3 Inledning

4 Verksamhetsåret 2017

5 Penningspel Åland 2017

5 Ny Lotterilagstiftning

6 Årlig kontroll och särskild kontroll 2017

6 Internationellt

7 Övrigt

Lotteriinspektionen

Uppmaning från EU

År 2012 presenterade EU-kommissionen en handlingsplan för onlinespel: Kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En övergripande europeisk ram för onlinespel (*KOM (2012) 596 slutlig*). I meddelandet föreslår EU-kommissionen inte EU-omfattande lagstiftning för onlinespel men däremot en rad åtgärder och gemensamma principer för sådan verksamhet. I meddelandet uppmanas bland annat medlemsstaterna att inrätta speltillsynsmyndigheter med tydliga behörigheter och att säkerställa samarbete med andra relevanta behöriga myndigheter.

Inledning

Ålands Lotteriinspektion bildades den 1 mars 2017 som ett resultat av att landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) trädde i kraft den 1 januari 2017. Motivet till att inrätta Ålands Lotteriinspektion var att skapa en ny myndighet med ansvar för penningspelsverksamheten på Åland. Landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) innehåller närmare bestämmelser om Lotteriinspektionens organisation och uppgifter. I samband med att landskapslagen om Lotteriinspektionen trädde i kraft ändrade Ålands Lagting landskapslagen om lotterier (lotterilagen, 1966:10). Enligt ändringarna i landskapslagen om lotterier ska Lotteriinspektionen ha tillsyn över lotterier och över att tillståndsinnehavare följer landskapslagen om lotterier.

Lotterier anordnas med tillstånd av landskapsregeringen enligt 1§ landskapslagen om lotterier (1966:10).

Huvuduppgift

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet enligt 2§ i landskapslagen (1966:10) om lotterier. Lotteriinspektionen har även följande uppgifter:

- följa med den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen
- arbeta preventivt med att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet
- informera och ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen.

Historik för Ålands Lotteriinspektion

2013 Landskapsregeringen påbörjar arbetet med den nya lotterilagen.

juli 2014 Landskapsregeringens lagförslag på remiss.

februari 2015 Ny remissrunda för det omarbetade lagförslaget.

mars 2015 Landskapsregeringen överlämnar lagförslaget till Lagtinget.

september 2015 Lagtinget antar landskapslagarna 2016:10 och 2016:11.

januari 2017 Rekrytering av personal till Lotteriinspektionen.

mars 2017 Lotteriinspektionen bildas. Personal flyttas dit.

juni 2017 Lotteriinspektionen får slutliga leveranser av material och blir fullt operativ.

Verksamhetsåret 2017

Lotteriinspektionen startade verksamheten den 1 mars 2017. Myndigheten hade vid starten i mars 2017 ett tomt kontor utan utrustning. Inköp av it-system, kontorsutrustning och möbler skedde under mars 2017, och leveranser av tjänster och utrustning slutfördes i juni 2017. I inledningsskedet skedde analyser och verksamhetsplanering utifrån landskapslagarna om lotteri och Lotteriinspektion (2016:10/11) Myndighetens it-system var fullt operativt i juni 2017. It-systemet är uppbyggt för Lotteriinspektionens verksamhet och förvaltas av Ålands offentliga it-bolag Åda Ab. Lotteriinspektionen är en oberoende gransknings- och tillsynsmyndighet, och myndighetens it-system är avskilda från landskapsregeringens system.

Vid sidan av huvuduppgiften ska Lotteriinspektionen följa den allmänna utvecklingen inom verksamhetsområden som regleras av lotterilagen, informera och ge anvisningar och råd om verksamhet som regleras av lotterilagen och relaterade författningar samt arbeta preventivt genom att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom dessa områden. Lotteriinspektionen har följt utvecklingen 2017 genom att bland annat delta i konferenser och seminarier om penningspel och i internationella organisationer med andra spelregleringsmyndigheter från andra jurisdiktioner.

Lotteriinspektionens tillsyn av dem som har lotteritillstånd sker främst genom att kontrollera att de följer landskapslagen om lotterier (1966:10). Tillståndsinnehavarna har enligt landskapslagen om lotterier krav på sig att redovisa sin verksamhet till Lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp tillståndsinnehavarnas redovisningar och åtgärder för att se till att de vidtar tillräckliga åtgärder för att uppnå regelefterlevnad. Redovisning, revision och årlig kontroll för verksamhetsåret 2017 slutförs i februari 2018.

Arbetet med kvalitetsledningsdokument för tillståndsinnehavare av penningspel startade i maj 2017 och slutfördes i september 2017. Arbetet med den årliga kontrollen startade i juli 2017 och slutförs under februari och mars 2018. Eftersom myndigheten bemannades först i mars 2017 och den operativa verksamheten kunde inledas först i juni 2017 blev arbetet med kvalitetsledningsdokument och den årliga kontrollen försenat. I fortsättningen är det Lotteriinspektionens avsikt att årlig kontroll ska ske varje verksamhetsår utan förseningar.

Myndighetens arbete i siffror 2017:

218 mejl från tillståndsinnehavare för penningspel

117 samtal med tillståndsinnehavare för penningspel

24 möten med tillståndsinnehavare för penningspel

7 möten med landskapsregeringen

6 platsbesök hos tillståndsinnehavare för penningspel

1 seminarium hos tillståndsinnehavare för penningspel har myndigheten deltagit i

1 internationell arbetsgrupp har myndigheten deltagit i

Penningspel på Åland 2017

Under verksamhetsåret 2017 hade Ålands penningautomatförening (Paf) och Veikkaus Ab tillstånd av landskapsregeringen att bedriva penningspelsverksamhet på Åland.

Ålands penningautomatförening

För verksamhetsåret 2016 omsatte Paf-koncernen 113,5 miljoner euro. Spelomsättningen för internetverksamheten var 81,9 miljoner euro. Spelomsättningen för land- och fartygsverksamheten var 31,5 miljoner euro.

Veikkaus

För verksamhetsåret 2017 omsatte Veikkaus Ab 3,7 miljoner euro från tippnings- och penninglotteriverksamhet. Under oktober 2017 lanserade Veikkaus ett nytt spel, Syntärrit, efter godkännande av Lotteriinspektionen. Den 14 december 2017 meddelade Veikkaus Lotteriinspektionen att de inte kommer att söka nytt tillstånd för 2018 på Åland.

Ändring av landskapslagen om lotterier 2017

Landskapslagen om ändring av lotterier (2016:11) innehåller ändringar och ökade krav på penningspel. Ändringarna behövdes eftersom den tidigare lagstiftningen var otydlig, föråldrad och saknade relevanta delar för att reglera dagens lotterier.

I korthet innehåller ny landskapslag följande ändringar:

- definitioner av spelutökade regler för varuvinstmaskiner
- undantag för tillstånd för varulotterier
- generalklausul om att spel som anordnas ska förhindra brott och oegentligheter samt att socialproblem och hälsoproblem som spel orsakar ska minimeras
- åldersgräns på 18 år för spel
- tillträdesregler för kasinoverksamhet
- regler för självavstängning på kasino
- regler för kasinospel och spelautomater
- krav på tillståndsinnehavare att ta fram kvalitetsledningsdokument
- tillsynen för lotterier överförs från landskapsregeringen till Lotteriinspektionen
- årlig kontroll av att verksamheter följer kvalitetsledningsdokumentet
- riktlinjer för utvärdering och förbättringsåtgärder
- regler för verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för tillståndsinnehavare
- Lotteriinspektionens rätt till information
- regler för kostnad för tillsyn
- förbud för spel som inte anordnas enligt lagen
- undantag för cirkus, nöjesfält och tivoli
- Lotteriinspektionen kan förbjuda penningspel
- Lotteriinspektionen kan utdela vite.

Årlig kontroll

Arbetet med årlig kontroll inleddes under sommaren 2017 med möten och diskussioner med tillståndsinnehavare för penningspel. Ett tidschema bestämdes och tillståndsinnehavarna antog de kvalitetsledningsdokument som kom in till Lotteriinspektionen före den sista september. Den årliga kontrollen startade i oktober 2017. Den genomfördes av det certifieringsorgan som Lotteriinspektionen har förordnat. Den årliga kontrollen och en särskild kontroll slutförs i februari och mars 2018.

Följande punkter ingick i den årliga kontrollen av tillståndsinnehavare för penningspel:

- Hur skyddar de sårbara kunder?
- Hur förhindrar de att minderåriga ägnar sig åt penningspel?
- Hur motverkar de bedrägerier, falskspel och kriminell verksamhet i anslutning till penningspel?
- Hur testar de slumpgeneratorer vid internetspel?
- Är vinstutbetalningarna korrekta och sker de utan onödigt dröjsmål?
- Hur marknadsför de sig (digitalt och fysiskt)?
- Erbjuder de tillförlitlig service i samband med spel? Hur tillgodoser de kundens behov?
- Är drift och underhåll av spel säkra och följer lagstiftning och tillstånd?
- Hur behandlar kundservice klagomål och rutiner för avstängningar?
- Hur minimerar de sociala problem och hälsoproblem som penningspel orsakar?

Särskild kontroll 2017

Särskild kontroll har under 2017 utförts på tillståndsinnehavare för penningspel. Då kontrollerar certifieringsorganet hur deras verksamhet och åtgärder förhåller sig till lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017). Särskild kontroll innebär att certifieringsorganet utvärderar system, åtgärder och processer i detalj.

Internationellt

Norden

Ålands Lotteriinspektion deltog i det nordiska direktörmötet för speltillsyn den 30–31 augusti 2017. De nordiska myndighetscheferna för speltillsynsmyndigheterna träffades i Skagen i Danmark. På mötet diskuterades speltillsyn. Varje lands myndighet presenterade sin verksamhet och aktuella förändringar. I mötet deltog representanter från Sverige, Finland, Norge, Danmark och Åland. Kortfattade huvudsakliga förändringar i norden (lotteriområdet):

Åland

Ålands Lotteriinspektion presenterade ny åländsk lagstiftning och beskrivning av den nya lotteritillsynsmyndigheten. Den nya lagen kom den 1 januari 2017 och tillsynsmyndigheten den 1 mars 2017.

Finland

Den finska lagstiftningen har ändrats och tre spelbolag har slagits ihop till ett. Den nya lagen trädde i kraft den 1 januari 2017.

Sverige

Sverige förväntas avveckla spelmonopolet och införa licens. Representanter från Sverige presenterade utredning och tidsplan för förändringarna. Preliminärt införs licens 2018.

Danmark

Danmark införde licens 2014. Myndigheten har flyttat från Köpenhamn till Odense.

Norge

I Norge har tre äldre lagar slagits ihop till en lag. Den nya lagen är moderniserad. Spelkort är infört. Forskning inom spelarbeteende förväntas presenteras 2018/19.

GRAF

Ålands Lotteriinspektion är medlem i GREF (Gambling Regulators European Forum). GREF hade konferens och medlemsmöte i London 30 maj–1 juni 2017. På mötet deltog cirka 70 representanter för spelregleringsmyndigheter från 24 jurisdiktioner. Tema för konferensen var *Cooperation in practice and Testing Houses*.

Ålands Lotteriinspektion är medlem i GREF:s arbetsgrupp om spelansvar. Arbetsgruppen hade under 2017 tre möten: ett i Lissabon och två i London, varav Ålands Lotteriinspektion deltog i ett möte i London.

IAGR

Ålands Lotteriinspektion blev medlem i IAGR (International Association Gambling Regulators) i september 2017. Ålands Lotteriinspektion deltog inte i IAGR:s möten eller aktiviteter under 2017.

Övrigt

Webbplats och digitalisering

Under 2018 kommer Lotteriinspektionens webbplats att färdigställas. Målet är att webbplatsen ska kunna användas av allmänheten för information och att ge tillståndsinnehavare möjligheten att redovisa lotterier digitalt till Lotteriinspektionen. Generellt är målet att myndighetens arbete under 2018 digitaliseras. På myndighetens webbplats kommer det att finnas funktioner för:

- redovisningar av varulotterier
- riktlinjer och system för hantering av ärenden och klagomål

I samband med att landskapslagen om elektronisk delgivning börjar gälla kommer Lotteriinspektionen att skriva avtal med tillståndsinnehavare för att kunna delge beslut elektroniskt.

Överenskommelseförordning 2018

Den 28 juni 2017 trädde lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism i kraft (444/2017). Lagen är en implementering av fjärde penningtvättsdirektivet (EU 2015/849). Enligt denna lag är riksmyndigheter ansvariga för tillsynen av penningtvätt.

Landskapsregeringen och Inrikesministeriet har föreslagit en överenskommelseförordning som överför förvaltningsbehörigheten av 7 kap. i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (2017/444). Överenskommelseförordningen överför tillsyn av rapporteringsskyldiga penningspelssammanslutningar på Åland till Lotteriinspektionen. Kostnader för förvaltningsuppgifter som via överenskommelseförordningen utförs av Ålands Lotteriinspektion betalas av riket enligt vad inrikesministeriet och Ålands landskapsregering avtalar. Överenskommelseförordningen var planerad till sommaren 2017 men kommer sannolikt att träda i kraft under 2018. Förseningen beror på att penningtvättslagen (444/2017) behövs ändras i riksdagen för att möjliggöra överflyttning av förvaltningsbehörigheten.